

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه الزهراء (س)
دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد

پایان نامه
جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد
رشته پژوهش علوم اجتماعی

عنوان
بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در میان مادران کودکان کم
توان ذهنی آموزش پذیر شهرستان اسلامشهر

استاد راهنما
دکتر محمد تقی شیخی
استاد مشاور
دکتر افسانه کمالی

دانشجو
ثریا جهان آرای
اسفند ۱۳۸۹

سپاسگزاری

در تهیه این پایان نامه افراد زیادی به من کمک کرده اند که در اینجا لازم می دانم از همه عزیزان تشکر نمایم . از آقای دکتر محمد تقی شیخی که استاد راهنمای پایان نامه بوده و زحمات بسیار زیادی را در تهیه این پایان نامه متقبل شده اند ، تشکر و قدر دانی می نمایم. از سرکار خانم دکتر افسانه کمالی که بی تردید بدون وجود ایشان که با نهایت صبر ، حوصله ، لطف و دقت بی نظیر در کلیه مراحل انجام کار نبود ، اتمام این پایان نامه برای من امکان پذیر نمی بود .

از کلیه مسئولین و کارکنان مدیریت آموزش و پرورش استثنایی استان تهران و شهرستان اسلامشهر بخصوص از مدیریت آموزشگاههای استثنایی صالحین خانم رضانی ، صابرین و محدثه تشکر می نمایم .

از مادران کودکان استثنایی که با نهایت صبر و شکیبایی پاسخگوی پرسشهای من بوده اند سپاسگزاری می کنم .

و اما دوستان

از مجموعه خاطرات انباشته شده در وجود انسان طی سال های زندگی ، خاطرات خلق شده از یافتن دوستان تا بودن یا جدایی از آنها بسیار پر رنگ و فراموش نشدنی است . بر خود لازم می دانم از دوستانم بخصوص خانم ها فاطمه جعفرزاده ، زهره آواز ، نازنین میرزا بیگی ، معصومه یکه فلاح ، فاطمه سیف ، الهام امینی ، مریم رضایی تشکر می نمایم .

در پایان از خانم زینب شمس دوست بسیار عزیزم که همواره سنگ صبور من بوده ا کمال
تشکر و قدر دانی را دارم .

فهرست مطالب

چکیده

فصل اول :

کلیات..... ۱

۱-۱- بیان

مسأله..... ۲

۲-۱- اهمیت و ضرورت

تحقیق..... ۱۰

۳-۱- اهداف پژوهش

..... ۱۲

۴-۱- پرسش های پژوهش

..... ۱۲

فصل دوم : میانمی

نظری..... ۱۳

تجربی ادبیات ۱-۲

پژوهش..... ۱۴

داخلی ۱-۱-۲-تحقیقات

..... ۱۴

خارجی تحقیقات ۲-۱-۲

..... ۲۸

نظری ۲-۲-ادبیات

پژوهش..... ۳۱

مفاهیم ۱-۲-۲-تعریف

..... ۳۱

کودکان ۱-۱-۲-۲

استثنایی..... ۳۱

ذهنی توان ذهنی (کم) مانده عقب کودکان ۱-۱-۱-۲-۲

.....(۳۳

ذهنی مانده عقب کودکان تاریخچه ۲-۱-۱-۲-۲

..... ۳۳

ذهنی ماندگی عقب تعریف ۳-۱-۱-۲-۲

..... ۳۴

مانده عقب کودکان بندی طبقه ۴-۱-۱-۲-۲

ذهنی.....۳۶

۳۹.....۵-۱-۱-۲-۲-۲ علق بروز عقب ماندگی ذهنی.....

۳۹.....۲-۱-۲-۲-۲ سرمایه اجتماعی.....

۳۹.....۱-۲-۱-۲-۲ ماهیت سرمایه

۴۱.....۲-۲-۱-۲-۲ اشکال سرمایه

۴۳.....۳-۲-۱-۲-۲ تعاریف سرمایه اجتماعی

۴۴.....۴-۲-۱-۲-۲ تاریخچه مفهوم سرمایه اجتماعی

۵-۲-۱-۲-۲ نظریات موجود در مورد سرمایه اجتماعی

.....۴۷

۴۷.....۱-۵-۲-۱-۲-۲ پیر بوردیو.....

۴۹.....۲-۵-۲-۱-۲-۲ جیمز کلمن.....

۵۲.....۳-۵-۲-۱-۲-۲ رابرت پاتنام.....

۵۶.....۴-۵-۲-۱-۲-۲ فرانسیس فوکویاما.....

۵-۵-۲-۱-۲-۲ دیدگاههای نظری در زمینه سرمایه اجتماعی در سطح

فرد.....۵۸

۵۸.....۱-۵-۵-۲-۱-۲-۲ نان لین

۶۰.....مارک گرانیتر-۲-۵-۵-۲-۱-۲-۲

۶۲.....رونالد بارت -۳-۵-۵-۲-۱-۲-۲

۶۴.....باری ولمن-۴-۵-۵-۲-۱-۲-۲

۶۵.....مقایسه رویکردهای نظری سرمایه اجتماعی -۶-۵-۲-۱-۲-۲

۶۵.....

۷۰.....جمع بندی نظریات سرمایه اجتماعی -۷-۵ -۲-۱-۲-۲

۷۰.....

۷۳.....امنیت -۳-۱-۲-۲

۷۳.....مقدمه -۱-۳-۱-۲-۲

۷۴.....امنیت و احساس امنیت-۲-۳-۱-۲-۲

۷۵.....انواع امنیت -۳-۳-۱-۲-۲

۷۵.....نظریات امنیت انسانی با محوریت فرد -۳-۳-۳-۱-۲-۲

۷۸.....آنتونی گیدنز-۱-۳-۳-۳-۱-۲-۲

.....عوامل مؤثر بر احساس مخاطره از دیدگاه گیدنز-۱-۱-۳-۳-۳-۱-۱-۲

۸۱

۸۳.....سوو مک گرگور-۲-۳-۳-۲-۱-۱-۲

۸۴.....کانتی باجپای -۳-۳-۳-۳-۱-۱-۲

۱-۱-۲-۱-۳-۳-۳-۴- مری داگلاس..... ۸۶

۱-۱-۲-۱-۳-۳-۳-۵- دبرا لاپتون..... ۸۷

۱-۱-۲-۱-۳-۳-۳-۶- رونالد اینگلهارت..... ۸۸

۱-۱-۲-۱-۳-۳-۳-۷- چلبی..... ۹۰

۱-۱-۲-۱-۳-۳-۴- بحث و نتیجه گیری از مباحث امنیت

..... ۹۴

۳-۲- چهارچوب نظری تحقیق..... ۹۵

۱-۳-۲- مدل نظری تحقیق..... ۱۰۹

۲-۳-۲- فرضیات تحقیق..... ۱۱۰

فصل سوم : روش شناسی تحقیق..... ۱۱۵

۱-۳- مقدمه..... ۱۱۵

۲-۳- تعاریف نظری و عملی مفاهیم..... ۱۱۵

۱-۲-۳- تعاریف نظری مفاهیم..... ۱۱۵

۱-۱-۲-۳- کودک کم توان ذهنی آموزش

..... ۱۱۵ پذیر

۲-۱-۲-۳- مادر کودک کم توان ذهنی آموزش

..... ۱۱۵ پذیر

متغیر وابسته) احساس امنیت اجتماعی
۳-۱-۲-۳-۱۱۵.....(

۳-۱-۲-۳-۱-۳-۱۱۷..... احساس امنیت مالی

۳-۱-۲-۳-۲-۳-۱۱۷..... احساس امنیت جانی

۳-۱-۲-۳-۳-۳-۱۱۷..... احساس امنیت گروهی

۳-۱-۲-۳-۴-۳-۱۱۷..... احساس امنیت فکری

متغیر مستقل) سرمایه اجتماعی
۳-۱-۲-۳-۴-۱۱۷.....(

۳-۱-۲-۳-۱-۴-۱۱۸..... شبکه روابط اجتماعی

شبکه روابط اجتماعی غیر رسمی
۳-۱-۲-۳-۱-۴-۱۱۸.....

۳-۱-۲-۳-۲-۱-۴-۱۱۹..... شبکه روابط اجتماعی رسمی

۳-۱-۲-۳-۲-۴-۱۲۰..... اعتماد

۳-۱-۲-۳-۱-۲-۴-۱۲۱..... اعتماد شخصی

۳-۱-۲-۳-۲-۲-۴-۱۲۱..... اعتماد بنیادی

۳-۱-۲-۳-۳-۲-۴-۱۲۱..... اعتماد تعمیم یافته

۳-۱-۲-۳-۳-۴-۱۲۱..... همیاری (بده بستان)

۱۲۲.....۱-۲-۳-۴-۳-۱-همیاری متوازن.....

۱۲۲.....۲-۳-۴-۱-۲-۳-همیاری تعمیم یافته.....

۱۲۳.....۵-۱-۲-۳-متغیر زمینه ای.....

۱۲۳.....۲-۲-۳-تعاریف عملی تحقیق.....

آموزش ذهنی توان کم ۱-۲-۲-۳-کودک

پذیر.....۱۲۳.....

آموزش ذهنی توان کم کودک ۲-۲-۲-۳-مادر

پذیر.....۱۲۳.....

۱۲۳.....۳-۲-۲-۳-متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی).....

۱۲۷.....۴-۲-۲-۳-متغیر مستقل (سرمایه اجتماعی).....

۱۳۲.....۵-۲-۲-۳-متغیرهای زمینه ای.....

۱۳۲.....۱-۵-۲-۲-۳-پایگاه اجتماعی - اقتصادی.....

۱۳۵.....۳-۳-روش تحقیق.....

۱۳۶.....۴-۳-واحد تحلیل.....

۱۳۶.....۵-۳-سطح تحلیل.....

۱۳۶.....۶-۳-بازار گردآوری اطلاعات.....

۱۳۶.....۷-۳-جامعه آماری.....

- ۸-۳- روش نمونه گیری..... ۱۳۷
- ۹-۳- حجم نمونه تحقیق..... ۱۳۷
- ۱۰-۳- استخراج داده ها ۱۳۷
- ۱۱-۳- تعیین اعتبار و پایایی ۱۳۸
- فصل چهارم : یافته های پژوهش..... ۱۴۱
- ۱-۴- توصیف داده ها..... ۱۴۱
- ۱-۱-۴- متغیرهای زمینه ای..... ۱۴۱
- ۱-۱-۱-۴- سن پاسخگویان..... ۱۴۱
- ۱-۱-۲- مدت زمان طی شده از ازدواج پاسخگویان ۱۴۲
- ۱-۱-۳- نوع ازدواج پاسخگویان..... ۱۴۳
- ۱-۱-۴- وضعیت همسر داری پاسخگویان..... ۱۴۳
- ۱-۱-۵- چگونگی زندگی با همسر اول..... ۱۴۳
- ۱-۱-۶- ازدواج مجدد پاسخگویان..... ۱۴۳
- ۱-۱-۷- میزان تحصیلات پاسخگویان..... ۱۴۴
- ۱-۱-۸- میزان تحصیلات همسر پاسخگویان..... ۱۴۴
- ۱-۱-۹- وضع فعالیت پاسخگویان..... ۱۴۵

۱۴۵.....۱۰-۱-۱-۴- نوع شغل پاسخگویان.....

۱۴۶.....۱۱-۱-۱-۴- وضع فعالیت همسر پاسخگویان.....

۱۴۶.....۱۲-۱-۱-۴- نوع شغل همسر پاسخگویان.....

۱۴۷.....۱۳-۱-۱-۴- وضعیت تملک مسکن پاسخگویان.....

۱۴۷.....۱۴-۱-۱-۴- میزان درآمد خانوار پاسخگویان.....

توان کم کودکان سن ۱۵-۱-۱-۴-

ذهنی.....۱۴۸.....

۱۴۹.....۱۶-۱-۱-۴- جنسیت کودکان کم توان.....

توان کم کودکان تحصیلی مقطع ۱۷-۱-۱-۴-

ذهنی.....۱۵۰.....

۱۵۰.....۱۸-۱-۱-۴- تعداد فرزندان پاسخگویان.....

فرزند چندمین معلول ۱۹-۱-۱-۴- فرزند

پاسخگوست.....۱۵۱.....

خانواده در معلولیت سابقه وجود ۲۰-۱-۱-۴-

پاسخگویان.....۱۵۲.....

در موجود معلولیت‌های نوع ۲۱-۱-۱-۴-

خانواده.....۱۵۳.....

۴-۱-۱-۲۲- تحت پوشش بودن خانواده از سوی سازمان های
حمایتی.....۱۵۴

(بهزیستی ، کمیته امدادو ...)

۴-۱-۲- توصیف متغیر وابسته.....۱۵۴

۴-۱-۲-۱- بررسی جداول توصیفی امنیت
مالی.....۱۵۵

۴-۱-۲-۱-۱- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر امنیت
مالی.....۱۵۵

۴-۱-۲-۱-۱-۱- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر احساس امنیت مالی مربوط به
فرزندان کم توان ذهنی
پاسخگویان.....۱۵۶

۴-۱-۲-۲- بررسی جدول توصیفی متغیر امنیت
جانی.....۱۵۷

۴-۱-۲-۲-۱- بررسی جدول توزیع فراوانی متغیر امنیت جانی
.....۱۵۸

۴-۱-۲-۲-۱-۱- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر احساس امنیت مالی مربوط به
فرزندان کم توان ذهنی
پاسخگویان.....۱۵۹

۳-۲-۱-۴- بررسی جدول توصیفی متغیر امنیت
گروهی.....۱۶۰

۱-۳-۲-۱-۴- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر امنیت
گروهی.....۱۶۱

۴-۲-۱-۴- بررسی جداول توصیفی متغیر امنیت فکری.....
۱۶۲

۱-۴-۲-۱-۴- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر امنیت
فکری.....۱۶۳

۵-۲-۱-۴- بررسی جدول توزیع فراوانی مربوط به متغیر احساس امنیت
اجتماعی.....۱۶۴

۳-۱-۴- توصیف یافته های مربوط به متغیر
مستقل.....۱۶۴

۱-۳-۱-۴- بررسی جداول توصیفی متغیر فراوانی
تماس.....۱۶۴

۱-۱-۳-۱-۴- توزیع فراوانی شاخص فراوانی
تماس.....۱۶۵

۲-۳-۱-۴- بررسی جداول توصیفی متغیر اندازه
شبکه.....۱۶۶

- ۲-۳-۱-۴- بررسی جدول توزیع فراوانی متغیر اندازه شبکه.....۱۶۶
- ۳-۳-۱-۴- بررسی جداول توصیفی متغیر صمیمیت رابطه.....۱۶۷
- ۱-۳-۳-۱-۴- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر صمیمیت رابطه.....
۱۶۷
- ۴-۳-۱-۴- بررسی جداول توصیفی متغیر دریافت حمایت.....۱۶۸
- ۱-۴-۳-۱-۴- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر دریافت حمایت.....۱۶۸
- ۵-۳-۱-۴- بررسی جداول توصیفی متغیر ارائه حمایت.....۱۷۴
- ۱-۵-۳-۱-۴- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر ارائه حمایت.....۱۷۶
- ۶-۳-۱-۴- بررسی جدول توصیفی متغیر عضو انجمن بودن.....۱۸۱
- ۷-۳-۱-۴- بررسی جداول توصیفی متغیر فعالیت گروهی.....۱۸۱

۱-۴-۳-۷-۱- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر فعالیت گروهی.....۱۸۲

۱-۴-۳-۸- بررسی جداول توصیفی متغیر اعتماد شخصی.....۱۸۲

۱-۴-۳-۸-۱- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر اعتماد شخصی ۱۸۳.....

۱-۴-۳-۹- بررسی جداول توصیفی متغیر اعتماد بنیادی.....۱۸۳

۱-۴-۳-۹-۱- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر اعتماد بنیادی.....۱۸۴

۱-۴-۳-۱۰- بررسی جداول توصیفی متغیر اعتماد تعمیم یافته.....۱۸۴

۱-۴-۳-۱۰-۱- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر اعتماد تعمیم یافته.....۱۸۵

۱-۴-۳-۱۱- بررسی جداول توصیفی متغیر همیاری متوازن.....۱۸۶

۱-۴-۳-۱۱-۱- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر همیاری متوازن.....۱۸۶

۱-۴-۳-۱۲- بررسی جداول توصیفی متغیر همیاری تعمیم یافته.....۱۸۷

۱-۴-۳-۱۲-۱- بررسی جدول مربوط به توزیع فراوانی متغیر همیاری تعمیم یافته۱۸۸

۴-۱-۴- بررسی جداول توصیفی متغیر شبکه غیر رسمی.....۱۸۸

۱-۴-۵- بررسی جداول توصیفی متغیر شبکه رسمی۱۸۹

۴-۱-۶- بررسی جداول توصیفی متغیر شبکه روابط اجتماعی.....۱۸۹

۴-۱-۷- بررسی جداول توصیفی متغیر اعتماد.....۱۹۰

۴-۱-۸- بررسی جداول توصیفی متغیر همیاری.....۱۹۱

۴-۱-۹- بررسی توصیفی متغیر مستقل (سرمایه اجتماعی)۱۹۱

۴-۲- بررسی فرضیات تحقیق.....۱۹۲

۴-۲-۱- بررسی رابطه دو متغیری میان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی.....۱۹۳

۲-۲-۴- بررسی رابطه دو متغیری میان ابعاد سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی.....۱۹۳

۳-۲-۴- بررسی رابطه دو متغیری میان مؤلفه‌های مربوط به ابعاد سرمایه اجتماعی و متغیر احساس امنیت اجتماعی.....۱۹۴

۱-۳-۲-۴- بررسی روابط دو متغیری میان مؤلفه‌های بعد اعتماد و احساس امنیت اجتماعی.....۱۹۴

۲-۳-۲-۴- بررسی روابط دو متغیری میان مؤلفه‌های بعد همیاری و متغیر احساس امنیت اجتماعی.....۱۹۵

۳-۳-۲-۴- بررسی روابط دو متغیری احساس امنیت اجتماعی و مؤلفه‌های بعد شبکه روابط اجتماعی.....۱۹۵

۱-۳-۳-۲-۴- بررسی روابط دو متغیری احساس امنیت اجتماعی و شاخص‌های مؤلفه‌های شبکه غیررسمی و رسمی.....۱۹۶

۴-۲-۴- بررسی روابط دو متغیره میان ابعاد متغیر امنیت اجتماعی با متغیر سرمایه اجتماعی و ابعاد آن اجتماعی.....۱۹۷

۱-۴-۲-۴- بررسی رابطه دو متغیره میان ابعاد احساس امنیت اجتماعی با متغیر سرمایه اجتماعی.....۱۹۷

۴-۲-۵- بررسی روابط دو متغیره ابعاد سرمایه اجتماعی و ابعاد احساس امنیت اجتماعی.....۱۹۸

۴-۲-۶- بررسی رابطه دو متغیری میان مؤلفه‌های بعد اعتماد با ابعاد احساس امنیت اجتماعی....۲۰۱

۴-۲-۷- بررسی روابط دو متغیری میان ابعاد همیاری و ابعاد احساس امنیت اجتماعی۲۰۳

۴-۲-۸- بررسی روابط دو متغیری میان مؤلفه‌های، شبکه روابط اجتماعی با ابعاد احساس امنیت اجتماعی۲۰۵

۴-۲-۹- همبستگی میان مؤلفه‌های شبکه رسمی و غیر رسمی و ابعاد متغیر امنیت اجتماعی۲۰۷

۴-۲-۱۰- بررسی روابط دو متغیری میان متغیرهای فرعی و احساس امنیت اجتماعی.....۲۱۰

۴-۲-۱۰-۱- بررسی رابطه بین متغیر تعداد فرزندان و احساس امنیت اجتماعی.....۲۱۰

۴-۲-۱۰-۲- بررسی رابطه بین متغیر سن کودک با احساس امنیت اجتماعی.....۲۱۱

۴-۲-۱۰-۳- بررسی رابطه بین متغیر مدت طی شده از ازدواج و احساس امنیت اجتماعی.....۲۱۱

۴-۲-۱۰-۴- بررسی رابطه بین متغیر پایگاه اجتماعی - اقتصادی با احساس امنیت

اجتماعی.....۲۱۱

۴-۲-۱۰-۵- بررسی رابطه متغیر تحصیلات همسران پاسخگویان و احساس امنیت

اجتماعی.....۲۱۲

۴-۲-۱۰-۶- بررسی رابطه میان میزان تحصیلات پاسخگویان و احساس امنیت

اجتماعی.....۲۱۲

۲-۱۰-۷- بررسی رابطه میان وضعیت اشتغال همسران و احساس امنیت اجتماعی

آنان.....۲۱۳

۴-۲-۱۰-۸- بررسی رابطه بین نوع شغل همسران پاسخگویان و احساس امنیت اجتماعی

.....۲۱۳

۴-۲-۱۰-۹- بررسی رابطه بین وضعیت همسررداری پاسخگویان و احساس امنیت

اجتماعی.....۲۱۴

۴-۲-۱۰-۱۰- بررسی رابطه بین نوع مالکیت مسکن و احساس امنیت اجتماعی

پاسخگویان.....۲۱۴

۴-۲-۱۰-۱۱- بررسی رابطه بین وضعیت اشتغال پاسخگویان و احساس امنیت

اجتماعی.....۲۱۵

۴-۲-۱۰-۱۲- بررسی رابطه بین وجود سابقه معلولیت در خانواده و احساس امنیت

اجتماعی.....۲۱۵